

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:2570

av Gustaf Hoffstedt (M)

Export av snus

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att avskaffa Europeiska unionens totalförbud mot export av svenskt snus.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att så länge totalförbud mot export av svenskt snus kvarstår ska subsidiaritetsprincipen präglade svensk lagstiftning, svensk myndighetskontroll och all dialog om snus med Europeiska unionens institutioner.

Motivering

Europeiska unionens förhållningssätt till det svenska snuset är en följetong från medlemskapsförhandlingarna år 1994 som fortsätter att förundra. I en handelsunion där över 100 miljoner européer inmundigar dagligen och alla typer av rök-, oral- och muntobak handlas fritt med över landsgränserna är det endast snus från Sverige som är totalförbjudet, den hårdaste av alla tillgängliga handelsregleringar, i strid med principerna om proportionalitet och värn om folkhälsan.

Vetenskapligt är det svenska snuset väl genomlyst, men det finns anledning att påminna om Världshälsoorganisationens rapport ”The Scientific Basis of Tobacco Product Regulation” från år 2008 där WHO konstaterar att

Cigarette smoke is the most hazardous form of nicotine intake, and medicinal nicotine is the least hazardous. Among the smokeless tobacco products on the market, products with low levels of nitrosamines, such as Swedish snus, are considerably less hazardous than cigarettes, while the risks associated with some products used in Africa and Asia approach those of smoking.

De muntobaksvarianter från Afrika och Asien som omnämns av WHO ovan är fullt tillåtna att tillverka och handla med inom EU, vilket också görs.

Enligt kommissionens rapport Special Eurobarometer ”385 Attitudes Of Europeans Towards Tobacco” från år 2012 spänner andelen rökare i övriga EU-länder från 40 procent till 23 procent. Sverige sticker ut med låga 13 procent.

Som karta över den potentiella folkhälsofaran med tobaksbruk i Europa förefaller här hittas en rimlig förklaring till varför andelen tobaksrelaterade skador och förtida död är väsentligen lägre i Sverige än i jämförbara länder, särskilt i gruppen män där bruk av snus är betydligt mer utbrett än bland kvinnor. Vi förefaller använda tobak på ett annat sätt än övriga EU, vilket är en faktor som inte ska underskattas hälsopolitiskt, då bruk av cigaretter tveklöst är den farligaste formen av tobakskonsumtion.

I Sverige konsumerar idag fler snus än cigaretter. Även om hälsoriskerna med snus fortfarande får anses i delar oklara är snus ett betydligt bättre alternativ än rökning. Redan i motion 1991/92:U504 av bl.a. dåvarande partiledare Ingvar Carlsson varnades det för att förhandlingar med EG kunde leda till utmaningar om snuset i framtiden. Sedan dess har det motionerats, debatterats och beslutats om riksdagens syn på snuset genom mandatperioderna. Över partigränserna har det funnits en påtaglig samsyn kring att handel bör vara tillåten inom EU, att folkhälsoargumenten vilka motiverar förbudet är svaga, och ju tydligare den vetenskapliga kunskapen om att snus inte orsakar de hälsorisker som låg till grund för EG:s totalförbud år 1992 blivit desto ihålligare är EU:s försvar av totalförbudet.

Ideologiskt kan det finnas fog för att produktens spridning inte är önskvärd, men frihandel är frihandel. Ska en handelsunion fungera som avsett kan inte godtycke och särbehandling anses fullgoda skäl till förbud när diskrepansen mot tillåtna produkter är så överhängande uppenbar och den folkhälsopolitiska grunden på vilket förbudet vilar så svag.

Principiellt finns det all anledning för riksdagen att återkommande påminna både regeringen och Kommissionen om att Sverige inte accepterar skälen som anges för förbudet.

Folkhälsopolitiskt tillintetgör den fria handeln med cigaretter all relevans av argumenten för snusförbud av hälsoskäl.

Vid ett skärskådande av den idag förda snuspolitiken som den är lagstiftad av EU är den inget handelsförbud lika för alla – utan ett utförsel förbud för Sverige enbart. Det är inte rimligt att hävda folkhälso skäl som grund för ett exportförbud när EU:s direktiv samtidigt tillåter andra medlemsländer att exportera snus till Sverige.

Envägsexport av snus från övriga länder – främst från Danmark vars export till Sverige ökat med över 1 300 procent sedan år 2007 – borgar inte heller för sund och lika konkurrens för svenska tillverkare.

Som en konsekvens av det ensidiga utförselförbudet för Sverige erbjuder EU inte heller en unionstäckande produktreglering av vad som får kallas för snus eller vad det får innehålla. Denna ordning övervältrar ansvaret för all tillsyn på svenska myndigheter utan vägledning från EU hur dessa kvalitetsfrågor ska kunna hanteras för att konsumentomsorgen i Sverige ska tryggas.

Det är sannolikt att kommissionen skulle se med synnerligen oblida ögon på om Sverige skapade ett importförbud för utländskt snus, men detta kan inte uteslutas just med hänvisning till behovet om skydd av medborgarnas hälsa beroende av marknadens utveckling. Detta sammanfattar smärtsamt tydligt den ohållbara handelspolitiska situationen som väntar så länge snus inte behandlas som en tobaksvara likt alla andra inom EU.

Sverige bör hävda sin rätt till självbestämmande i varje del av regelverken som reglerar tillverkning, märkning, handel, beskattning, konsumentinformation och myndighetskontroll av snus och snusliknande produkter som finns tillgängliga att köpa inom landets gränser.

Så länge exportförbudet kvarstår ska regeringen hävda subsidiaritet i enlighet med fördragen; det EU inte har fördragsenlig kompetens att reglera ska överlämnas till medlemsstaten.

Oberoende av hållningen till snusets påverkan på Sveriges folkhälsa framstår EU:s ensidiga handelsförbud som djupt problematiskt för svenska företag och folkopinionens syn på EU:s förmåga att leva efter sina egna principer.

Handelspolitiskt tillåter EU uppenbarligen en särlagstiftning för en enda utpekad produkttyp, med sitt ursprung i ett enda medlemsland med mycket svaga argument. Detta gör svenskt snus till en symbol för särlagstiftning värd att återkomma tills dess att förbudet är avskaffat.

Gustaf Hoffstedt (M)